

Kirke- og kunsthistoriske Møder

afholdte i Aaret 1894.

I det forløbne Aar har Selskabet for Danmarks Kirkehistorie atter kunnet afholde en Række Møder paa forskellige Steder her i Landet, alle under god Tilslutning fra nærmere og fjernere Hold. Det har saaledes paany vist sig, at der er god Jordbund for de historiske og arkæologiske Meddelelser, som Selskabet har at byde. Her kan det dog ikke være Opgaven at meddele alle de afholdte Foredrag, men vel en Oversigt over Møderne tillige med enkelte af Foredragene eller en kortere Redegjørelse for Indholdet af samme.

Møde i Helsingør.

Efter Indbydelse fra Provst O. Bertelsen i Helsingør samledes Selskabet i denne By d. 12. Juni. Af de fire selvstændige Beretninger om Mødet, som ere komne os for Øje, meddeles følgende to:

Af »Helsingørs Dagblad« for 13. Juni.

Selskabet for Danmarks Kirkehistorie holdt i Gaar et særdeles godt besøgt Møde i St. Olai Kirke. Selskabets væsentligste Øjemed er at bevare og aabne Blikket for Betydningen af den danske Kirkes Minder saavel med Hensyn til Kirkebygninger som til Kirkens Udvikling. Det er derfor naturligt, at de tankevægtige Foredrag dels drejede sig om, hvad vor By har at fremvise af

kirkelig Bygningskunst, og dels om de Mænd, der have virket i Kirkerne og de disse i gamle Dage nærstaaende Klostre, og dette skete paa en saa fyndig og tiltalende Maade, at sikkert mange af Tilhørerne ville ofre 4 Kr. aarlig paa en Sag, der har saa veltalende Ordførere, tilmed da de saa samtidig ville faa tilsendt Selskabets interessante Tidsskrift. Professor Fr. Nielsen gav i Middagsmødet en udførlig Skildring af de stedlige Klosterforhold i Middelalderen, omtalte, hvorledes Graa-, Hvide- og Sortebrødre ved Herskernes Gunst fik Fodfæste i Helsingør og erhvervede deres Boliger i det nuværende Marienlyst ved Lundehaven, i det nuværende Kloster ved Marie Kirke og udenfor Svingelporten. Kun Hvidebrødrenes, Karmeliternes, Kloster er bevaret til vore Dage, dog i en saa forfalden Skikkelse, at det var Talerens Haab, at denne i Danmark temmelig enestaaende Bygning ved Statens Forsorg maatte blive restaureret paa en værdig Maade. Kl. 6. fortsattes Mødet med et Foredrag af Arkitekt V. Koch, der med megen Varme skildrede de gamle gothiske Kirkebygninger, efter at han først havde givet et Udsyn over deres Forgængere, idet han særlig dvælede ved Teglstenskirkenes Ejendommeligheder fremfor de mere tunge romanske Stenkirker, hvor Hvælvingssystemet kun ufuldkomment kunde gennemføres, medens Gothikens lettere Former kunde tage Bladribberne til Mønster og bygge sine lette, luftige Buer saa formfuldendte, at ikke en eneste Enkelthed kunde undværes. Vi Danske burde stræbe at bevare, hvad Fortiden havde levnet os af kirkelige Mindesmærker, hvilke vare af langt større Betydning for os end de uden Tvivl ypperlige Kunstværker, der skulde søges langt borte. — Efter Sangen »Udrundne er de gamle Dage«, talte Dr. H. Rørdam om særlig helsingørske kirkehistoriske Minder, idet han dels fortalte om St. Olai Kirke i den katholske Tid, dels fremdrog de interessante Skikkelser, der i Reformationstiden virkede her, som Prioren i Karmeliterklostret, Dr. Anders Christensen, der med sejr Udholdenhed hang ved det

Gamle, og Poul Helgesen (Vendekaabe), der, gunstig stemt for en Reformering af Katholicismen, dog tog skarp Afstand fra Luther, da det gjaldt en absolut Adskillelse, og maaske derfor pludselig forsvandt, uden at man ret ved hvorledes. Taleren mente, at han paa Grund af kirkelige Brydninger var flygtet fra Danmark, og der var adskilligt, som tydede paa, at han var død i Belgien. Det prægtige Møde sluttedes med Salmen: »Du Herre Christ«, som er skreven af Præsten Sthen, der i Frederik den 2dens Tid virkede ved St. Olai Kirke.

Af Frederiksborg Amts-Tidende for 14. Juni.

Selskabet for Danmarks Kirkehistorie, som er enestaaende i sit Slags, baade her hjemme og i Udlandet, har bestaaet siden 1849 og haft Mænd som afdøde Professor Høyen, Professor Hammerich, Pastor Brandt o. fl. til sine Stiftere, afholdt den 12te Juni et meget vellykket Møde i St. Olai Kirke i Helsingør, hvor Selskabet for 27 Aar siden havde været samlet. I den udmærket skønne, stemningsfulde Kirkebygning talte først Professor Fr. Nielsen og gav en livlig, fængslende Skildring af Middelalderens Munkeliv, som ved Helsingørs Opkomst under Erik af Pommerens og Christoffer af Baierns Tid naaede til denne By, efter at den i Medfør af Tidens Bevægelse, der begunstigede Handelsbyernes og Borgerlivets Fremvæxt allevegne i Europa, var bleven udstyret med samme Privilegier som de ældre Sundbyer. Der grundedes da i disse Kongers Tid ialt tre Klostre i Helsingør, et Franciskaner-, et Karmeliter- og sidst et Dominikanerkloster, af hvilke dog det første, som laa paa det nuværende Marienlysts Sted, og det sidste, som af en vis Rivalitet mellem de to Munkeordener laa i Byens modsatte Ende, ved den efter et knapt Aarhundrede følgende Reformation snart gik tilgrunde og ikke har efterladt sig mærkbare Spor. Derimod staar endnu Karmeliterklosterets anselige og smukke, rigtignok til en Restauration i høi Grad trængende Bygninger, nemlig

Marie-Kirken med sit tilhørende Hospital, som et talende Minde om Fortids Dage. Efter et Ophold, som anvendtes til at bese denne mærkelige Levning fra Middelalderens Slutning, samledes man atter i St. Olai Kirke, hvor Arkitekt Koch fra Kjøbenhavn paa en aandfuld Maade talte om den middelalderlige Bygningskunst i Kirkerne fra den Tid. Trods Æmnets tekniske Vanskeligheder lykkedes det dog Taleren fuldkomment at bibringe sine Tilhørere en levende Følelse af den Livsværdi, som ligger i disse Værker fra Fædrenes Haand, og det aandelige Forhold, hvori de træde til os, naar man lærer at forstaa dem og de Tanker, som have baaret dem frem, og smukt betonedes det til Slutning, at vore egne gamle Mindesmærker, skjøndt de, ved de urolige Tiders Ugunst i Danmark i Kirkebygningens mest glimrende Periode, ere ude af Stand til at maale sig med andre Landes, dog maa være os de kjæreste, fordi vi i dem besidde vor egen Arv, og de saaledes ere os aandelig nærmest.

Sluttelig fremdrog Dr. Rørdam fra Lyngby, Selskabets nuværende og mangeaarige Formand og Udgiver af de bekjendte »kirkehistoriske Samlinger«, i et paa Grund af den fremrykkede Tid desværre afkortet Foredrag adskillige Skikkelser fra Reformationstiden og gav et leveude Billede af den fædrelandssindede Forstander for Karmeliterklosteret Anders Christensen, en udmærket Mand for sin Tid, og den bekjendte Poul Eliesen, den mærkelige saakaldte skibyske Krønikes Forfatter, begge Reformationens Modstandere, samt af de evangeliske Præster, deriblandt Psalmedigteren H. Chr. Sthen, hvis Psalmer tiltale saa meget ved deres ganske eiendommelige Samklang af Folkevisens og den dybe Gudsfrægts Toner og varsler om den kommende store Kirkesang i den danske Kirke.

En af disse Psalmer (Nr. 581 i vor Psalmebog) oplæstes, og Mødet, under hvilket Sangen »Udrundne er de gamle Dage« gjentagne Gange blev sunget til Orgelets Ledsagelse, sluttedes med Psalmen »Du Herre Christ«, som

ligeledes er af samme Forfatter og vel den mest bekjendte blandt dem alle.

Som man af dette lille Referat vil se, sluttede alle tre Foredrag sig paa en overmaade heldig Maade sammen til et oplysende og stemningsfuldt Hele, vel skikket til at fremme Selskabets Formaal, at fremme Sandsen for og Kjærligheden til den kirkelige Arv fra Fædrenes Tid og ad denne historiske Vei bidrage til vort Folks Opbyggelse. Man kunde ikke tilbageholde Ønsket om, at Selskabet ogsaa ad Aare vilde afholde et af sine Møder her i Frederiksborg.

B. P. M.

Ogsaa i »Helsingørs Avis« og i Bladet »Nordsjælland« findes Referater af Foredragene ved Mødet. Istedetfor at meddele disse hidsætte vi Arkitekt V. Kochs Foredrag efter Talerens Manuskript.